

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології

2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ ПРОСТОРУ

для студентів

галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D3 Менеджмент
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Менеджмент культурних та креативних індустрій (з обов'язковим вивчення двох іноземних мов)
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	202__/202__
Семестр	4
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2026

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Возав. кафедри галузевої соціології

Ольга БЕЗРУКОВА

(підпис)

Протокол № 2 від «22» січня 2026 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 5 від «23» січня 2026 року

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – ознайомлення з основними теоретичними визначеннями, способами тлумачень та означень понять «простір» в соціології, соціально-гуманітарних та суміжних науках, актуалізація теми простору в гуманітарній рефлексії та управлінській діяльності, означення наукової перспективи використання просторових концептів в соціокультурній евристиці.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати основи соціологічного знання*
2. *Вміти аналітично мислити*
3. *Володіти елементарними навичками роботи з комп'ютерною та цифровою технікою*

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна входить до переліку вибіркового блоку «Управління територіальним розвитком»; структурно носить проблемний характер, сприяє формуванню в професійній свідомості майбутніх менеджерів культурних та креативних індустрій уявлень щодо проблематичності просторових концептів і метафор в теорії та на практиці. Передбачається набуття вмінь працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацьовувати першоджерела, розвиток навичок аналізу, порівняння та оцінки методологічної спроможності різних концепцій простору, здобуття знань про способи тлумачень та означень поняття «простір», про відмінності між фізичним і соціальним просторами суспільства, про основні теоретичні концепції, які експлікують поняття простору, про роль і значення просторових метафор в науках та повсякденному житті, про сутність просторових образів та уявлень та їхнє соціальне значення.

4. Завдання (навчальні цілі): основним завданням є сприяння формуванню в професійній свідомості майбутніх менеджерів культурних та креативних індустрій уявлень щодо проблематичності та евристичного потенціалу просторових концептів і метафор в соціологічних і соціальних дослідженнях та в аналітичній роботі.

Що спрямовано на формування наступних **компетентностей**:

ФК27.1. Здатність прогнозувати тенденції розвитку громад та територій в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій.

ФК28.1. Здатність аналізувати соціокультурне середовище в контексті розвитку креативної економіки та культурних індустрій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати відмінності між фізичним і соціальним просторами суспільства, основні теоретичні концепції, що експлікують поняття простору; роль і значення просторових метафор в науці та повсякденному житті, сутність просторових образів та уявлень та їхнього соціального значення; поняття простору тіла та життєвого простору, а також переміщень в просторі	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота; іспит	40
2	вміти працювати з сучасною науковою літературою, критично опрацювання першоджерела, використовувати методи аналізу, порівнювати та оцінювати методологічну спроможність різних концепцій та методологій вивчення простору	лекції, практичні заняття, самостійна робота	контрольна робота; іспит	35
3	організовувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, практичні заняття	практично-пошукове завдання (кейс), презентація	15
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, практичні заняття	презентації; практично-пошукове завдання (кейс)	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
ПРН30.1. Уміти прогнозувати тенденції розвитку громад та територій в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій.	+	+	+	
ПРН31.1. Уміти аналізувати соціокультурне середовище регіонів та поселень в контексті розвитку креативної економіки та культурних індустрій.		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. активна робота на лекційних та практичних заняттях: РН1, РН2, РН4 – **30 балів** (15 мінімум);
2. виконання контрольних робіт (КР): РН1, РН2, РН4 – **20 балів** (11 мінімум): КР1 – 6 (3), КР2 – 7 (4), КР3 – 7 (4);
3. виконання та презентація результатів практично-пошукового завдання (кейсу): РН3, РН4 – **10 балів** (6 мінімум).

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит – РН1, РН2 (білет містить тест та два питання: есеїстичне та кейсове) – **40** максимальних **балів** (20 балів за виконання тесту, 10 – за виконання есеїстичного та 10 – за виконання кейсового завдання); мінімальний бал успішного складання – **24 бали**.

- **додаткові бали:** в межах максимальних 10% від семестрового балу, отриманого студент_ом/кою – протягом семестру студент_ка а) веде щоденник відвідування культурно-мистецьких заходів із реферативними нотатками та візуальним фактажем щодо змісту заходу в контексті тематики дисципліни або б) прослуховує релевантний темам дисципліни позаакадемічний навчальний курс, що підтверджено відповідним сертифікатом успішності або в інший доказовий спосіб.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – **36 балів** для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне складання контрольних робіт або виконання окремого завдання від викладача.

7.2 Організація оцінювання:

1. Активна робота на лекційних та практичних заняттях оцінюється за виконання завдань під час аудиторної роботи.
2. Контрольні роботи виконуються після вивчення тематичного блоку на найближчому за графіком навчання практичному занятті.
3. Практично-пошукове завдання (кейс) виконується протягом семестру, презентується на останньому за графіком навчання практичному занятті.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекційних та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Простір та теорії простору.				
1	Теоретичне різноманіття смислів концепту «простір» та основних просторових понять в соціології.	2	2	4
2	Поняття про пустоту.	2	2	4
3	Фізичний, біологічний та соціальний виміри простору.	4	2	6
4	Контрольна робота 1		2	
2. Просторовий вимір суб'єкта.				
5	Тіло та простір. Особистісний простір.	4	2	6
6	Життєвий простір. Топофілія і топофобія.	2	2	4
7	Простір дому та оселі.	4	2	6
8	Контрольна робота 2		2	
3. Переміщення простором.				
9	Міграція та туризм.	4	4	6
10	Соціально-просторовий вимір транспортних переміщень простором.	4	4	6
11	Прогулянка, фланерство, дрейф.	4	2	6
12	Контрольна робота 3		2	
13	Практичне завдання (кейс)		2	12
Всього:		30	30	60

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Практичні заняття – 30 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна (базова):

1. Петренко-Лисак А.О. Соціальний простір у міждисциплінарному вимірі. К.: Вадекс, 2013. 400 с.
2. Лукашевич М., Мошак С., Шандор Ф. Соціологія туризму. К.: Знання, 2015. 303 с.

Додаткова:

1. Дім – століття змін (Home – century of change). Л.: Шумилович Б.М., 2012. 215 с.
2. Кручак Ю. Відчуття дому// Галицький кореспондент, 30.10.2014. URL: <https://gk-press.if.ua/x15598/>
3. Панас Д. Антропологія рідного простору// misto.media, 18.11.2025. URL: <https://surl.li/lefqoa>
4. Ніколаєнко В., Ніколаєнко Л., Яковенко Ю. Залізнична мобільність: соціальна історія та практики здійснення// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2023. №1. С. 92-120. URL: <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2023-1/9.pdf>
5. Пападопулос Р. Вимушене переміщення // У чужому домі. Травма вимушеного переміщення: шлях до розуміння і одужання. К.: Лабораторія, 2022. С. 68-93.
6. Петренко-Лисак А. Соціологія простору: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр» освітньої програми «Соціологія» К.: 2023. 60 с. URL: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/newsfiles/nmk_s.prostoru_0.pdf
7. Сеннет Р. Знання на ходу – орієнтація в незнайомих місцях // Будувати і жити: етика міст. К.: КЕНЕКШЕНС, 2021. С. 197-205.

8. Скокова Л. Дім: реалії і проєкції // Сміслова морфологія соціуму / за ред. Н.Костенко. К.: ІС НАНУ, 2012. С. 311-352.
9. Суровцева І. Транспорт та просторова мобільність в реаліях лінії розмежування // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2016. №37. С. 85-90. URL: <https://periodicals.karazin.ua/ssms/article/view/8003/7483>
10. Ятвецька Г. Громадський транспорт в просторі соціокультурних взаємодій // Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки. 2015. Т.20, Вип. 2. С. 51-56. URL: <http://heraldiss.onu.edu.ua/old/article/view/56735>